TOLOSALDEKO MANKOMUNITATEA

TOLOSALDEKO MANKOMUNITATEKO BIGARREN HEZKUNTZAKO IKASTETXEEI ZUZENDURIKO HONDAKINEI BURUZKO KANPAINA
2026-2027 IKASTURTEA

EKIN!

PLANETAK EZ DITU HEROIAK BEHAR, ZU BEZELAKOAK BAIZIK

Tolosaldeko Mankomunitateak hondakinei buruzko kontzientziazio-kanpaina ezberdinak bideratu ditu bere herritarren artean eta seigarren urtez, ikastetxeetan egin nahi du indarra, ikasleok eta guztiok baikara gaur egungo eta etorkizuneko etxeetako hondakinen kudeatzaile zuzenak.

Birziklapena azken urteetan asko landu den gaia da. Batetik eta bestetik, gure hondakinak birziklatu egin behar ditugula entzuten dugu, eta gehienok hala egiten dugu, baino ez dago ukatzerik oraindik ere zalantza pila bat sortzen zaizkigula.

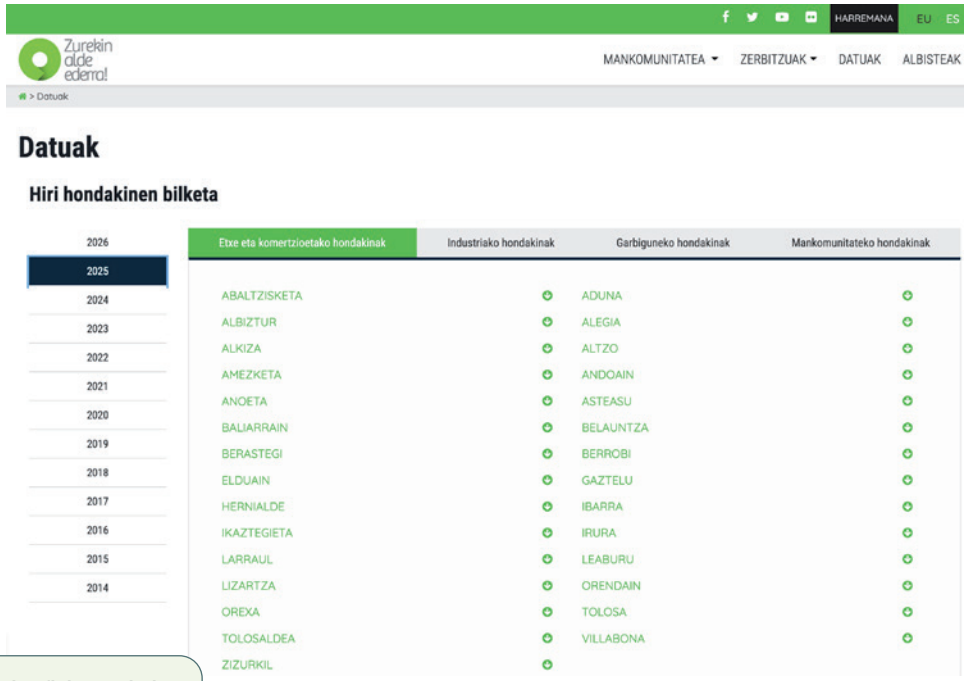
Hondakinen gaian 3 gako garrantzitsu daude: MURRIZTU, BERRERABILI eta BIRZIKLATU (gazteleraz "las 3Rs" bezala ezagutzen dira: Reducir, Reutilizar y Reciclar).

Hondakinak denon ardura dira eta hori horrela, gure egunerokotasunean gai horren inguruan lanean jarraitu behar dugu.

1. ZENBAT HONDAKIN?

Ba al dakizu Tolosaldeko Mankomunitateko biztanle batek zenbat hondakin sortzen duen egunean? Sartu **Datuak - Tolosaldeako Mankomunitatea (tolosaldekomankomunitatea.eus)** web gunean, "Datuak" atalean sartuta, 2025. urtea aukeratu.

Bertan, Tolosaldeko Mankomunitatea osatzen duten herrien **etxe eta komertzioetako bilketa** datuak agertzen dira herriz-herri antolatuta, baita Mankomunitateko osoko datu orokorrak ere "Tolosaldea" atalean.

Aurrean dituzuen datuekin, osatu ondorengo galderak:

- **Zenbat gramo hondakin sortu ditu eguneko Tolosaldeko mankomunitateko biztanle bakoitzak 2025. urtean?**

g/eguneko/biztanleko

- **Eta zure herrian?** g/eguneko/biztanleko

2. HONDAKINEN EBOLUZIOA

Lortu web gunetik 2018tik aurrerako Tolosaldeko Mankomunitateko biztanle/eguneko hondakin sorrera datuak eta zure herrikoak. Konparatu datu horiek:

Oharra:

1. Web gunean ikusiko duzuenez, 2021etik gaur egunerarte herri guztien datuak islatzen dira baino aurrekoetan, Mankomunitateko 9 herri handienak agertzen dira (Alegia, Anoeta, Ikaztegieta, Zizurkil, Andoain, Ibarra, Irura, Tolosa eta Villabona) eta beste 19ak, Landa Eremu gisa bateratu dira.
2. 2020 eta atzerako urteetan, materia organikoaren bilketa beste taula batean islatzen da edo ez dago. Materia organikoaren datua 219 g /bizt./egun dela suposatuko dugu kasu guztietan.

Urtea	TOLOSALDEA	ZURE HERRIA: .....
	Eguneko biztanleko sortutakoa (g)	Eguneko biztanleko sortutakoa (g)
2020		
2021		
2022		
2023		
2024		
2025		

Lortutako datuak zer islatzen dute?

Gaur egun, hondakin kopuru altuegiak sortzen ditugu. **Pentsa, 2025ean 1.046 g sortu baditu biztanle bakoitzak egunean eta mankomunitateko biztanleak 62.810 badira. Guztira zenbat hondakin sortzen da egunean?**

Eta zenbat hondakin sortzen da urte osoan Mankomunitatean?

GEHIEGI!! Hori da hitza, hondakin gehiegi! Zer egin dezakegu guk hondakin kopurua murrizteko? Badira gure egunerokotasunean egiten ditugun erosketak murrizteko moduak. Zeintzuk bururatzen zaizkizu?

MURRIZTU

3. EROSKETA ARDURATSUA

Erosketak egitera zoaz eta erosketa egiteaz gain, ahalik eta hondakin kopuru gutxiena sortu nahi duzu. Produktu bakoitzean aukera bat baino gehiago duzu. Aukeratu hondakin gutxiena sortzen duen produktua, dagokion laukitxoan klikatuz.

Magdalenas

750 g
Special K
350 g

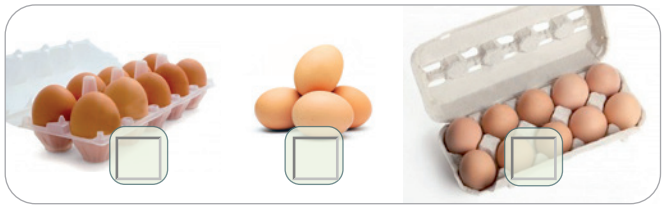

TOMATEA
KETCHUP
15 bolsitas de Ketch

GRATIS +20% GRATIS

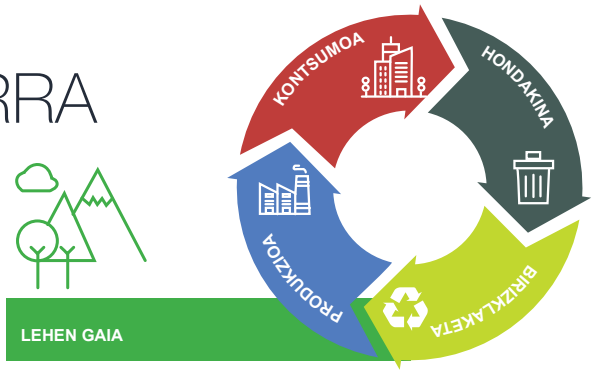
Zalantzarik sortu zaizu? Zerrenda itzazue eta irakaslearekin argitu.

Aurreko ariketa egin ondoren saiatu herritarrei beraien **hondakinak murrizteko aholkuak** ematen.

4. EKONOMIA LINEALA ETA EKONOMIA ZIRKULARRA

Ekonomia lineala

Ekonomia zirkularra

Ba al dakizu zein den ezberdintasuna ekonomia lineala eta zirkularraren artean? Zein da egokiena? Zergatik?

Ekonomia zirkularraren kontzeptua oinarritzat hartuta Tolosaldean Lehen Hezkuntzako 13 eskola-jantokietan xahututako elikagaien azterketa bat egin zen 2020an.

Jakingo al zenuke esaten non eta zergatik sortzen diren eskola-jantokietan elikagai soberakinak?

NON	ZERGATIK
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

Guztira Tolosaldean, 13 eskola-jantoki hauetan, elikagai asko xahutzen dira:

27 tona urtean = **2.670** kg hilabetean = **60** razio egunean

27 tona hauetatik 16,2 tona platerean utzitakoak dira, 8,4 tona sukaldean/biltegian eta 2,3 tona erretiluetan. Atera bakoitzari dagozkion portzentaiak eta borobildu portzentairik altuena.

Biltegian/Sukaldean	Erretiluetan	Platerean
%	%	%

Zer egin genezake elikagai soberakin hauek murrizteko? Zerrendatu aukerak.

BERRERABILI

5. BOTA AURRETIK, ZER?

Zer esanahi du berrerabili hitzak?

Gure etxeetan erroparen berrerabilpena, beirazko potoen berrerabilpena... aspaldian barneratuta ditugu baino badira gaur egun 2. eskuko dendak, 2. eskuko web guneak, edo 2. eskuko azokak... non aurrez beste norbaitek erabilitako gauzak eros edota non guk erabiliak saldu genitzakeen. Ezagutzen al duzu halakorik? Zeintzuk?

Bigarren eskuko web guneak	Bigarren eskuko dendak

Bigarren eskuko azokak

BIRZIKLATU

6. GAIKAKO BILKETA DATUETAN

Egunero Tolosaldeko Mankomunitateko biztanle batek 1.046 g hondakin sortzen dituela esan dugu, baino egia da, gure etxeetan ez direla denak poltsa berdinera botatzen, hondakinak sailkatzeko ohitura dugu (Tolosaldeko Mankomunitatetik behintzat hori espero dugu).

Sartu berriro **https://tolosaldekomankomunitatea.eus/** webgunean eta erantzun ondorengo galderei.

2025. urtean, sortutako hondakin guztietatik zenbat jaso da sailkatuta batezbeste Tolosaldeko Mankomunitatean? Etxeko eta komertzioetako datuak direla ez ahaztu!

%

Orain, goazen gure herriko 2025ko datuei begiratzea. Zuen herrian zenbat jaso da gaika? %

Mankomunitatearen batezbestekoaren gainetik edo azpitik dago? ☐ Gainetik ☐ Azpitik

Ikus herri ezberdinen artean dauden aldeak.

GAIKAKO BILKETA (%)							
UDALHERRIA	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Alegia	79,91	75,30	74,64	71,55	70,14	68,26	64,83
Andoain	64,06	64,09	62,36	61,44	60,85	59,51	61,28
Anoeta	73,30	66,61	73,32	74,83	75,80	76,69	74,85
Ibarra	75,62	74,98	72,83	71,01	69,86	68,59	65,54
Ikaztegieta	79,66	78,68	79,9	79,83	81,44	80,51	84,77
Irura	61,68	63,53	62,42	68,48	71,48	68,63	70,49
Tolosa	68,30	68,54	67,57	65,41	64,17	63,07	61,71
Villabona	76,77	73,06	72,45	72,18	71,11	68,92	67,77
Zizurkil	66,98	68,33	71,19	69,16	70,95	69,94	70,57
Abaltzisketa	65,02	66,43	54,49	51,47	49,18	50,00	48,19
Aduna	65,02	66,43	84,47	83,58	83,64	82,79	84,76
Albiztur	65,02	66,43	69,14	73,18	70,59	67,76	64,91
Alkiza	65,02	66,43	46,09	50,72	57,70	56,49	54,84
Altzo	65,02	66,43	74,57	65,67	66,85	71,29	70,66
Amezketa	65,02	66,43	76,8	76,16	74,67	73,53	72,42
Asteasu	65,02	66,43	67,37	65,70	61,85	60,60	61,95
Baliarrain	65,02	66,43	72,24	65,07	60,25	59,42	68,30
Belauntza	65,02	66,43	59,64	49,80	51,34	51,30	46,08
Berastegi	65,02	66,43	84,11	84,25	84,41	86,95	87,17
Berrobi	65,02	66,43	76,97	80,86	82,78	82,98	82,72
Elduain	65,02	66,43	65,49	65,49	60,85	59,21	55,75
Gaztelu	65,02	66,43	76,9	67,56	61,03	62,75	59,83
Hernialde	65,02	66,43	52,84	45,36	45,32	47,22	47,44
Larraul	65,02	66,43	59,87	52,97	64,01	64,15	58,84
Leaburu-Txarama	65,02	66,43	62,94	66,19	66,82	65,97	64,97
Lizartza	65,02	66,43	75,85	86,29	82,99	79,22	74,17
Orendain	65,02	66,43	79,48	75,69	81,58	69,71	72,23
Orexa	65,02	66,43	59,17	54,91	55,63	59,89	64,01
TOLOSALDEA	**68,56**	**68,13**	**67,78**	**66,61**	**66**	**64,82**	**64,30**

7. SAILKAPENA

Ea zer moduz sailkatzen duzuen zuek. Osatu ondorengo ariketa. **Jakingo al zenuke esaten hondakin mota bakoitza zein bilketa lerrotan utzi behar den?**

1
Beirazko ontziak

2
Ontzi arinak

3
Papera Kartoia

4
Organikoa

5
Errefusa

6
Olioa

7
Ehunkiak

8
Etxola

9
Garbigunea

8. ETA GERO ZER?

Bilketa lerro ezberdinetan jasotzen diren hondakinak Tolosaldeko Mankomunitateak jasotzen ditu (beirazko ontziak izan ezik, Ecovidrio arduratzen da zuzenean) eta bakoitza dagokion sailkatze plantara eramaten ditu. Bertan, hondakinak sailkatu eta material berdineko fardoak egiten dira eta ondoren, birziklatze plantetara doaz hondakin-fardoak. Hondakin hauek eraldatuz produktu berriak egingo dira bertan.

Hondakinek jarraitzen duten bidea hobeto ulertzeko, sakatu ondorengo link-ak.

ONTZI ARINAK

https://www.youtube.com/watch?v=Z5S_WM6ldU0

https://www.youtube.com/watch?v=c6rXT8phXME

https://www.youtube.com/watch?v=zMb1f4V7vPQ (gazteleraz)

PAPERA ETA KARTOIA

https://www.youtube.com/watch?v=XPqg7UcSJz0

BEIRA

https://www.youtube.com/watch?v=4d7uBeAqXNg

Jakingo al zenuke esaten zer egiten den hondakin mota bakoitzarekin?

Ikus ondorengo infografia eta bete ondorengo taula:
www.ecoembes.com/es/reduce-reutiliza-y-recicla/beneficios-de-reciclar

HONDAKINA	PRODUKTU BERRIA

Ikusi dugunez, Tolosaldeko Mankomunitatea arduratzen da herrietan sortzen diren hondakinak biltzeaz. Errefusaren kasuan hondakinak erraustegira bideratzen dira. Aldiz, gaika jasotzen direnak sailkatze planta desberdinetara bideratzen dira ikusi dugun moduan. Bertatik material berdinarekin egindako fardoak enpresa birziklatzaileetara bidaltzen dira bertan gure hondakinak lehengai gisa erabiliz, produktu berriak sortzeko.

BA AL ZENEKIEN?

Gipuzkoan, edukiontzi horian utzitako hondakinak bereizteko, 2 sailkatze planta daude (Urnieta eta Legazpi) eta bertan hondakinak gaika sailkatu eta hondakin fardoak egiten dira.

Zeintzuk dira zure ustez birziklapenaren onurak? Aipa itzazu hiru.

9. BESTE HONDAKINAK

Egia da, gure hondakinen sorrera ez dela bilketa lerro horian, berdean, urdinean, marroian, txurian, laranjan... botatzen ditugun hondakinetara murrizten. Gure egunerokotasunean, beste hondakin mota batzuk ere sortzen ditugu eta hauen kudeaketa egokia egiteko, garbiguneak sortu dira. Sartu Tolosaldeko Mankomuniteko webgunean eta aurkitu informazioa.

Tolosaldean zenbat garbigune daude?

Non daude kokatuta?

Zein hondakin mota utzi daiteke bertan?

Ezagutzen al duzu beste zerbitzurik etxeko hondakin arriskutsuak eta bolumen handikoak biltzeko?

Zer egiten da bertan jasotzen diren hondakin guzti hauekin? Idatzi bizpahiru adibide (begiratu beheko informazioa)

Bisitatu ondorengo webguneak! Ea sortzen diren produktu berrien zerrendak harritzen zaituen!!

- http://www.signus.es ("Inicio" atalean, "Tablón de anuncios" atalaren azpian, "**SIGNUS en 2 minutos**" edo bestela sartu https://www.youtube.com/watch?v=Cnq-6A7XwDs)
- www.ekogras.es/eu/ Olioarekin zer egiten den ikusiko da. Zertan bihurtzen da etxean guk kroketak frejitzeko erabili dugun olioa?

Etxeetako olio erabilia biodiesel izeneko erregai motan bihurtzen dela adierazten da. Gasolina mota hau diesel motorrak erabili dezakete soilik. Galdetu ikaslei ea inoiz ikusi al duten beraiek joaten diren gasolindegitan biodiesel izena.

Informazio gehiago: www.youtube.com/watch?v=LjNjOsnb99k

10. BIRZIKLATZEAREN ZIKLOA ETA ONURAK

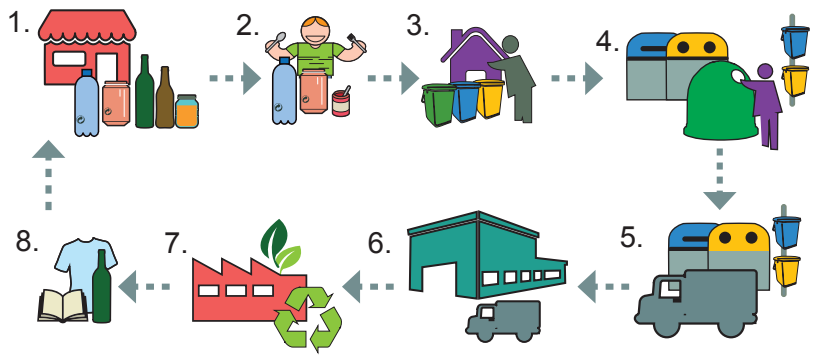
Zergatik ditu onurak birziklatzeak? Energia eta ura aurrezteaz gain berotegi efektuko gasak ere murrizten dira eta zer esanik ez naturari kentzen dizkiogun lehengaiei inguruan.

Begiratu arretaz jarraian agertzen den birziklatzen diren hondakinen bizi zikloa eta konturatuko zara!

Aukeratu kasu bakoitzean hitz egokia.

1. Produktua .....
2. .....
3. ..... etxean
4. Dagokion edukiontzi/zintzilikarioetan .....
5. Kamioiak .....
6. ..... planta
7. ..... planta
8. Produktu berriak .....

Ikusi dugun moduan, **birziklapenak ingurumen onura asko dakartza lehengaien, energiaren eta uraren aurrezteari dagokionean, hala nola, berotegi efektuko gasen isurketaren murrizketan** (puntu garrantzitsua, arnasten dugun airean zuzeneko eragina duela kontsideratzen baldin badugu).

Hiru botila birziklatuz, smartphone baten bateria urte batez kargatzeko adina energia aurrezten dugu.

Paper tona bat birziklatuz, 50.000 litro ur aurrezten dira.

Bi tona plastiko birziklatuz, petrolio tona bat aurrezten da.

Gu gara kontsumitzaile, gu hondakinen sortzaile.
Hondakinak gure ardura dira!
Ahaleginak merezi du!